

MINISTEREN

Transport-, Bygnings- og Boligudvalget
Folketinget

Dato 18. oktober 2018
J. nr. 2018-5037

Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

Telefon 41 71 27 00

Transport-, Bygnings- og Boligudvalget har i brev af 26. september 2018 stillet mig følgende spørgsmål (TRU alm. del), som jeg hermed skal besvare. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karsten Hønge (SF).

Spørgsmål nr. 858:

Vil ministeren redegøre for proceduren for indkøb af materiale fra udenlandske virksomheder til større anlægsarbejder i Danmark som f.eks. Storstrømsbroen m.v.? Der henvises til artiklen på fyens.dk den 24. september 2018 "Kræver redegørelse og vil have minister i samråd: - Storebælt-sag er en skandale", samt reportagen hos TV2 Fyn og Avisen Danmark "Stålkatastrofen bag Storebælt-sag".

Svar:

Jeg har forelagt spørgsmålet for Banedanmark, Vejdirektoratet, Sund & Bælt Holding A/S og Femern A/S. Banedanmark oplyser:

"Ved større anlægsarbejder gennemfører Banedanmark EU-udbud. Som en del af udbudsmaterialet er der et CSR-bilag med krav til entreprenøren vedrørende miljøforhold. Det er specifikt anført som et krav i CSR-bilaget: *"...at de leverede ydelser og dele heraf er produceret under forhold, hvor det generelle princip om retten til et sikkert og sundt arbejdsmiljø er overholdt, således som dette princip bl.a. har fundet udtryk i ILO konvention nr. 155."*

Banedanmark har for at understrege betydningen af et godt arbejdsmiljø- og miljøforhold, indsat en "hensigtserklæring" til sine leverandører: *"... Entreprenøren bør generelt støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer, tage initiativ til at fremme en større miljømæssig ansvarlighed og tilskynde udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier. Der sigtes hermed særligt til, at entreprenøren ved produktion og levering af de af entreprisekontrakten omfattede ydelser og indenfor denne kontrakts rammer på god vis søger, at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund samt vibrations- og støjulemper, at anvende hygiejnisk begrundede processer af betydning for miljøet og for mennesker, at begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer, at fremme anvendelsen af renere teknologi samt at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse."*

Der lægges vægt på, hvad der er opnåeligt ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, herunder mindre forurenende råvarer, processer og anlæg og de bedst muligt forureningsbekæmpende foranstaltninger.”

Kravene i CSR-bilaget til miljøforhold og arbejdsmiljø håndhæves ved at støtte ret på de vilkår, som er beskrevet i CSR-bilaget. Heraf fremgår f.eks.: ”... *Entreprenøren er ved opfyldelsen af entreprisekontrakten forpligtet til at medvirke til at værne om natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.*”

Kan entreprenøren ikke leve op til sit miljømæssige ansvar, er den leverede ydelse behæftet med en mangel. For eksempel fremgår: ”...*at Entreprenøren er forpligtet til at opbevare kopier af relevante miljøgodkendelser...*” Ved leverancen anmodes om relevante miljøgodkendelser. Kan entreprenøren ikke levere disse, er der en mangel ved den leverede ydelse. Mangler kan sanktioneres på forskellig vis. Der kan være tale om afhjælpning, forholdsmæssigt afslag mv. I særligt grove tilfælde kan der være tale om misligholdelse, og kontrakten kan opsiges.

Det sikres, at vinderen af et udbud ikke holder prisen nede ved ikke at leve op til miljø- og arbejdsmiljøkrav, når det i aftalegrundlaget fremgår, at manglende hensyn til miljøforhold kan sanktioneres. Dette sender efter Banedanmarks opfattelse et tydeligt signal til markedet om miljømæssig ansvarlighed. Det skal bemærkes, at det er underordnet, om arbejdet/leverancen udføres af entreprenøren selv, eller ved anvendelse af underentreprenører.”

Vejdirektoratet oplyser:

”Vejdirektoratets anlægsarbejder bliver generelt udbudt som samlede opgaver inkl. indkøb af materialer. Vejdirektoratet har oftest ikke kontakt til materialeleverandørerne. Det vil her være entreprenøren, der indkøber materialerne fra sine underleverandører. I enkelte tilfælde køber Vejdirektoratet selv materialer og stiller disse til rådighed for entreprenøren som en såkaldt bygherreleverance. F.eks. er skinnerne til den ny Storstrømsbro en bygherreleverance, som Banedanmark køber til projektet. Der henvises her til svaret fra Banedanmark.

Vejdirektoratet har i deres entreprisekontrakter (i Særlige Betingelser (SB) § 18) indarbejdet krav til CSR. Følgende er således fastsat i SB § 18 for Storstrømsbroen:

”CSR-krav

Ved udførelsen af sine forpligtelser i henhold til kontrakten skal entreprenøren overholde de regler, der gælder for udførelsen af entreprenørens virk-

somhed, uanset hvor denne udføres, herunder regler om menneskerettigheder, antikorrupktion og miljø.

Entreprenøren og dennes evt. underleverandører skal overholde bestemmelserne i ILO-konvention nr. 29, 105, 138 og 182. Disse må bl.a. ikke benytte sig af tvangs- og børnearbejde i strid med disse konventioner.

Såfremt, der opstår konkret mistanke om at regler om menneskerettigheder, antikorrupktion, miljø og/eller bestemmelserne i ILO-konvention 29, 105, 138 og/eller 182 er overtrådt skal entreprenøren på bygherrens anmodning straks fremsende en fyldestgørende redegørelse med relevant dokumentation.

Såfremt entreprenøren selv konstaterer, at de ovennævnte regler er overtrådt i forbindelse med kontraktens udførelse, eller hvis der indledes retslige skridt (uanset i hvilket land) mod entreprenøren for mulig overtrædelse af de ovennævnte regler i samme forbindelse, skal entreprenøren af egen drift informere bygherren herom.”

Entreprenøren skal allerede i sit tilbud til Vejdirektoratet erklære, at der i tilbuddet er taget hensyn til gældende forpligtigelser inden for det miljø-, social- og arbejdsretlige område. Erklæringen skal ske med entreprenørens underskrift – en såkaldt tro- og love-erklæring. Uden denne erklæring afviser Vejdirektoratet tilbuddet.”

Sund & Bælt Holding A/S oplyser:

”Helt overordnet skal det understeges, at Sund & Bælt Holding A/S tager sit sociale ansvar meget alvorligt og arbejder aktivt hermed. Sund & Bælt Holding A/S, A/S Storebælt og A/S Øresund er udbudspligtige organer i henhold til EU’s udbudsdirektiv. Selskaberne indkøber varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder i overensstemmelse med forsyningsvirksomhedsdirektivet og udbudsdirektivet, implementeret gennem udbudsloven, jf. lov nr. 1564 af 15. december 2015.

Udbudsdirektiverne fastsætter blandt andet, at en ordregiver skal udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren er omfattet af nogle nærmere bestemte udelukkelsesgrunde. De udbudspligtige selskaber i Sund & Bælt-koncernen iagttager disse regler.

Derudover fastsætter direktiverne en række frivillige udelukkelsesgrunde. En af disse udelukkelsesgrunde fastsætter, at en ordregiver kan udelukke en ansøger eller en tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis ordregiveren kan påvise, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilsidesat gældende forpligtelser i det miljø-, social- eller arbejdsretlige område i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller de miljø-, social- eller arbejdsretlige forpligtelser, der er afledt af konventionerne, der er nævnt i bilag X til Europa-

Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65), eller er omfattet af retsakter, der vedtages af Europa-Kommissionen i medfør af direktivets artikel 57, stk. 4, jf. artikel 88.

Udover at sikre overholdelse af udbudsreglerne er Sund & Bælt Holding A/S som nævnt meget bevidst om selskabets sociale ansvar og har siden 2009 været medlem af FNs Global Compact, hvilket indebærer en forpligtelse til at arbejde systematisk med at opfylde Global Compacts 10 principper for bæredygtighed. I relation til eksterne interessenter er visionen for Sund & Bælt Holding A/S at samarbejde med andre aktører for at fremme bæredygtighed globalt via vores viden og netværk – herunder via egne og leverandørers indkøb af materialer og tjenesteydelser.

Sund & Bælt Holding A/S har siden 2005 været arbejdsmiljøcertificeret v. OHSAS 18001, hvilket har været medvirkende til at skærpe fokus på især arbejdsmiljø internt i Sund & Bælt Holding A/S samt hos entreprenører og leverandører.

Sund & Bælt Holding A/S har desuden udarbejdet en CSR-politik som omfatter miljø, arbejdsmiljø, sikkerhed og socialt ansvar. Politikken er implementeret i det daglige arbejde gennem et adfærdskodeks, som alle leverandører siden 2011 har skullet overholde. Dette adfærdskodeks omfatter bl.a. krav om, at leverandøren systematisk skal søge at forebygge, minimere og udbedre en eventuel negativ miljøpåvirkning af egne aktiviteter, produkter og serviceydelser.

Samtidig har Sund & Bælt Holding A/S udarbejdet en procedure for ansvarlig leverandørstyring, som følges af de medarbejdere, der gennemfører udbudsprocesser i Sund & Bælt Holding A/S. Endelig auditerer Sund & Bælt Holding A/S de væsentligste leverandører for at sikre, at de relevante systemer og procedurer er implementeret, og at selskabets adfærdskodeks efterleves. Der arbejdes løbende med at optimere og forbedre den ansvarlige leverandørstyring, og senest er proceduren blevet opdateret i 2018, bl.a. med større fokus på, at der for udvalgte leverandører gennemføres en CSR-risikovurdering inden eventuel kontrahering.

Sund & Bælt Holding A/S har dog også før tilslutning til Global Compact og udarbejdelse af et adfærdskodeks og procedure for ansvarlig leverandørstyring arbejdet med leverandørstyring på arbejdsmiljø- og miljøområdet. I de større kontrakter med leverandører og entreprenører har selskabet altid integreret flere krav for at sikre, at det pågældende projekt bliver ledet og udført på en ansvarlig måde, som respekterer et sundt og sikkert arbejdsmiljø og sikrer overholdelse af høje miljøstandarder. Som led i disse krav afholdes altid obligatoriske sikkerhedskurser for alle entreprenører og deres ansatte, som har arbejdet på selskabets anlæg.”

Femern A/S oplyser:

Side 5/6

”Femern Bælt-forbindelsen er et omfattende og kompliceret projekt med involvering af mange forskellige virksomheder og medarbejdere fra forskellige lande. Byggeriet skal foregå under ordnede forhold og inden for rammerne af gældende national og international lovgivning samt relevante EU-direktiver og Statstraktaten mellem Danmark og Tyskland.

Som offentligt ejet selskab skal Femern A/S derudover efterleve anbefalingerne i Statens Ejerskabspolitik.

Femern A/S har formuleret en CSR-politik og et kodeks for social ansvarlig virksomhedsadfærd, som tager afsæt i FN's principper for samfundsansvarlig virksomhedsdrift (Global Compact). Politikken indeholder dertil en række målsætninger, som selskabet ikke umiddelbart er forpligtet til, men som vurderes at have væsentlig samfundsmæssig interesse, herunder sundhedstiltag, løn- og arbejdsvilkår, boligforhold og lærlinge.

Selskabets CSR-politik udmøntes altovervejende i projektets anlægskontrakter med entreprenørerne, som rummer konkrete CSR-krav og sociale klausler samt robuste mekanismer for selskabets løbende opfølgning, tilsyn, kontrol og mulige sanktioner på området.

Der har allerede i udbudsprocessen for anlægskontrakterne været betydelig fokus på CSR-krav og Femern A/S har blandt andet afholdt informationsmøder for de bydende, hvor arbejdsmarkedsforhold, CSR og sociale klausuler er blevet gennemgået. I maj 2016 underskrev Femern A/S kontrakter med store erfarne entreprenørvirksomheder fra blandt andet Danmark, Frankrig, Tyskland, Holland og Belgien. Vinderne af samtlige kontrakter havde givet tilbud, som var bedst på både pris og på kvalitet – herunder opfyldelsen af kontrakternes CSR-relaterede krav og sociale klausuler. De konkrete krav, som Femern A/S har indarbejdet i kontrakterne, afspejler målsætningerne i CSR-politikken og omfatter:

- Krav til sikkerhed og sundhed på byggepladserne
- Krav til løn- og arbejdsvilkår i hhv. Danmark og Tyskland
- Krav til boligforhold for udstationerede medarbejdere
- Klausuler vedrørende ansættelse af lærlinge/elever

Kravene er blandt andet fastlagt på baggrund af dialog med arbejdsmarkedets parter og de relevante myndigheder i både Danmark og Tyskland, samt ud fra erfaringer fra andre større anlægsprojekter.

I henhold til kontrakterne har totalentreprenørerne ansvaret for, at kontrakter, lovgivning og relevante konventioner overholdes, mens Femern A/S har ansvar for at kontrollere, monitere og auditere totalentreprenørerne. Totalentreprenørerne er desuden forpligtet til at sikre, at deres underentreprenører overholder samme krav, som de selv er pålagt, hvilket Femern A/S vil kontrollere.

Skulle kravene ikke blive overholdt har Femern A/S som bygherre en række kontrol- og sanktionsmuligheder til disposition med henblik på at bringe orden i forholdene. CSR, herunder blandt andet den konkrete håndtering af CSR-forhold i anlægsfasen og brug af sociale klausuler i de kommende udbud, er en vigtig del af selskabets overordnede prioritetsområder forberedelse af anlægsfasen og contract management.”

Med venlig hilsen

Ole Birk Olesen